

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๒๗/๒๕๖๓

วันที่ ๘ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ส่งคำโต้แย้งของโจทก์ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๘๓๐/๒๕๖๑ หมายเลขแดงที่ ๑๐๒๖/๒๕๖๒ ของศาลจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ กรณีโจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๑๗๗ มาตรา ๑๘๐ และมาตรา ๑๘๘ ศาลชั้นต้นได้สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่า คดีโจทก์ขาดอายุความ พิพากษายกฟ้องเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๒ โดยวินิจฉัยว่า เมื่อโจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองแต่ศาลยังไม่ได้ประทับฟ้องและยังไม่ได้ตัวจำเลยทั้งสองมาศาลจนเกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่กล่าวหาว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิด คดีโจทก์จึงขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ (๓) โจทก์ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภาค ๖ คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ โจทก์ยื่นคำร้องว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ ที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ...” บทบัญญัติคำว่า “และได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดเวลา” นั้น ไม่สามารถใช้ปฏิบัติได้แท้จริงในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง อายุความยังคงนับ

หลังจากที่โจทก์ฟ้องคดีแล้ว และศาลต้องไต่สวนมูลฟ้องจนกว่าจะมีคำสั่งประทับฟ้อง จำเลยจึงจะตกเป็นจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๓) และถือว่าได้ตัวจำเลยมาตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ เนื่องจากต้องผูกกับระยะเวลาในการไต่สวนมูลฟ้องผนวกรวมในการนับอายุความด้วย การตราประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ เป็นการจำกัดสิทธิและขัดต่อหลักนิติธรรมเพิ่มภาระและจำกัดสิทธิของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ มีผลให้ไม่สามารถใช้เป็นการทั่วไปทุกกรณีและทุกคดีได้ไม่เท่าเทียมกันไม่เสมอกันกับคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดี มีผลกระทบต่อความสงบสุขและศีลธรรมอันดีของประชาชน ขัดและแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

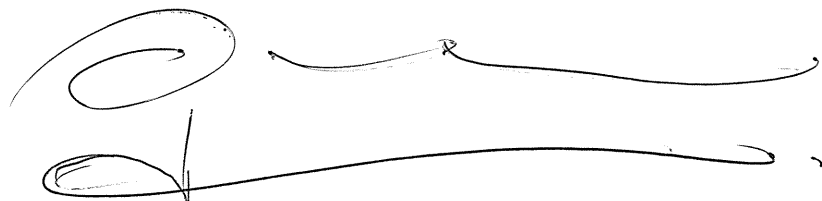
ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับประเด็นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ ไว้พิจารณาวินิจฉัยพิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” นั้น ใช้บังคับกับคดีอาญาทั้งคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ และคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาต่อศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๘ ที่บัญญัติว่า “บุคคลเหล่านี้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาล (๑) พนักงานอัยการ (๒) ผู้เสียหาย” ทั้งพนักงานอัยการและผู้เสียหายจะต้องยื่นฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง ดังกล่าว สำหรับคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ก่อนที่พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาลได้นั้น จะต้องผ่านกระบวนการร้องทุกข์ กล่าวโทษ การสืบสวน การสอบสวน หรือการไต่สวน หากคดีมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาจึงจะเรียกผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหามารับทราบข้อกล่าวหาและต้องให้โอกาสผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหาที่จะแก้ข้อกล่าวหาและที่จะแสดงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันเป็นประโยชน์แก่ตนได้ จากนั้นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานไต่สวนตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือคณะอนุกรรมการหรือพนักงาน ป.ป.ท. ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จะสรุปสำนวนและมีความเห็นทางคดีแล้วส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งคดี โดยพนักงานอัยการจะเป็นผู้กลั่นกรองรายละเอียดข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งพนักงานอัยการอาจสั่งให้ดำเนินการสอบสวนหรือไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมหรือส่งพยานคนใดไปให้ซักถามเพื่อส่งต่อไปก็ได้ ซึ่งเป็นระบบตรวจสอบถ่วงดุลและคานอำนาจกันกับพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานไต่สวน คณะอนุกรรมการหรือพนักงาน ป.ป.ท. ในกรณีพนักงาน

อัยการมีความเห็นควรสั่งฟ้อง ก็จะมีคำสั่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหาต่อศาล จึงเป็นหลักประกันในเบื้องต้นว่าคดีที่พนักงานอัยการฟ้องจำเลยนั้นน่าจะมีมูลเพียงพอ หากศาลเห็นว่าฟ้องถูกต้องตามกฎหมายก็จะมีคำสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณาโดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้องก่อน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๒) ส่วนคดีที่ผู้เสียหายหรือราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาต่อศาล ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) จึงบัญญัติไว้ว่า “ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ให้ไต่สวนมูลฟ้อง ...” วัตถุประสงค์ของการไต่สวนมูลฟ้อง เพื่อให้ศาลได้พิจารณาในเบื้องต้นก่อนว่าคดีอาญาที่โจทก์นำมายื่นฟ้องจำเลยนั้น โจทก์มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลยแต่ละกระบวนชั้นพิจารณาได้หรือไม่ ถ้าปรากฏว่าคดีแต่ละกระบวนมีมูลเพียงพอศาลจะมีคำสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณา แต่หากความผิดกระบวนใดไม่มีมูลเพียงพอศาลจะพิพากษายกฟ้องในกระบวนนั้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าจำเลยจะไม่ถูกโจทก์ก่อกวนแก้งฟ้องร้องโดยไม่มีมูลความจริง ซึ่งโจทก์มีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลยอมเด็ดขาด แต่คำสั่งที่ว่าคดีไม่มีมูลนั้น โจทก์มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาได้ตามบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะอุทธรณ์ฎีกา” แต่ถ้าพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยโดยข้อหาอย่างเดียวกันด้วยแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง หรือถ้าเห็นควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้เช่นเดียวกันกับคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ที่บัญญัติว่า “ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ให้ไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าคดีนั้นพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยโดยข้อหาอย่างเดียวกันด้วยแล้ว ให้จัดการตามอนุมาตรา (๒)” เมื่อศาลประทับฟ้องแล้ว ทั้งคดีที่พนักงานอัยการและราษฎรเป็นโจทก์ หากยังไม่ได้ตัวจำเลยมา ศาลจะออกหมายเรียกหรือหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๙ ที่บัญญัติว่า “เมื่อศาลประทับฟ้องแล้ว แต่ยังไม่ได้ตัวจำเลยมา ให้ศาลออกหมายเรียกหรือหมายจับมาแล้ว แต่ควรอย่างไรเพื่อพิจารณาต่อไป” ทั้งนี้ ไม่ว่าพนักงานอัยการจะเป็นผู้ฟ้องคดีอาญาต่อศาล หรือราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาต่อศาล จะต้องฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดอายุความนับแต่วันกระทำความผิด มิฉะนั้นคดีเป็นอันขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง เช่นเดียวกัน

ดังนั้น ที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” จึงสามารถใช้ปฏิบัติได้แท้จริงในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง สามารถใช้เป็นการทั่วไปทุกกรณีและทุกคดีได้เท่าเทียมกัน เสมอกันกับคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์

ฟ้องคดี เพราะคดีอาญาเป็นคดีที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองบุคคลและรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำหนดอายุความในการฟ้องคดีไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ ดังกล่าว เนื่องจากการพิจารณาคดีอาญาจะต้องกระทำต่อหน้าจำเลยเสมอเพื่อให้จำเลยมีโอกาสรู้ว่ตนถูกกล่าวหาอย่างไร ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” โดยสิทธิดังกล่าวเป็นหลักประกันขั้นต่ำที่ทุกคนมีสิทธิโดยเสมอภาค การนำพยานหลักฐานต่าง ๆ มาพิสูจน์ความผิดแก่ผู้กระทำความผิดจะได้ผลดีเมื่อกระทำให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่รวดเร็ว ยิ่งเวลาผ่านล่วงเลยไปนานเพียงใด ความทรงจำของพยานเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก็จะยิ่งลดน้อยลงไป หรือพยานถึงแก่ความตายไปก่อนที่จะทำการสืบพยาน หรือไม่อาจนำพยานมานำสืบได้ และพยานหลักฐานอาจสูญหายไปตามกาลเวลา ทำให้เกิดความยุ่งยากในการนำสืบพิสูจน์ทั้งฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย จึงจำเป็นต้องได้ตัวจำเลยมาศาลภายในกำหนดอายุความ อันเป็นไปตามหลักความจำเป็นในการดำเนินคดีอาญาและได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์สาธารณะกับสิทธิของบุคคลที่ต้องเสียไปเพื่อดำเนินการให้ได้มาซึ่งตัวผู้กระทำความผิด กรณีดังกล่าวจึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ มิได้มีการบังคับใช้อายุความที่แตกต่างกันระหว่างคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์กับคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เป็นการเพิ่มภาระและจำกัดสิทธิของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล และไม่ขัดต่อหลักความเสมอกันในกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ แต่อย่างใด

จึงมีความเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ” ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ